

Förskolerapport 2021 Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Innehållsförteckning

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2021	3
Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar	3
Strukturella förutsättningar	3
Tillgång till förskola	3
Insatser för att stärka barns språkutveckling	4
Svenska språket och flerspråkighet	4
Nationella minoritetsspråk	5
Insatser för att höja personalens språkliga kompetens	5
Bedömningsgrunder för tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd	6
Förbättringar i personalens arbetssituation	7
Övriga utvecklingsområden i stadsdelsnämndsområdet	7
Förslag till kommunfullmäktige 2021	7

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2021

Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar

Vid förvaltningens senaste mätning fanns 37 procent legitimerade förskollärare inom nämndens förskolor. Mätningen visar att nämndens förskolor för närvarande har en god tillgång avseende legitimerade förskollärare. Andelen förskollärare (legitimerade och de utan legitimation) och barnskötare samt utbildad personal följs upp i samband med nämndens tertiärluppföljningar, underlag till förskolerapport samt verksamhetsberättelse. Under året har det varit låg personalomsättning inom båda yrkesgrupperna förskollärare och barnskötare. Förvaltningens analys är att pandemin kan vara bidragande till den minskade rörligheten men även att man trivs på sitt arbete och därför väljer att stanna.

Förvaltningen säkerställer undervisning ledd av förskollärare bland annat genom att ha minst en förskollärare per avdelning. I de fall tillfälliga vakanser uppstår samverkar förskollärare mellan avdelningarna inom förskolan för att säkerställa barnens rätt till utbildning och undervisning. Vid mättillfället per den 15 oktober fanns tre avdelningar som saknade legitimerade förskollärare. Detta beror på vakanser som uppstått under tillsättning av personal och under perioden har annan förskollärare inom verksamheten ansvarat för undervisningen. Verksamheten har arbetat med kvalitetshöjande insatser för medarbetarna som till exempel översyn av planeringstid för förskollärarna.

Strukturella förutsättningar

	2021	2020	2019
Barn per grupp i genomsnitt totalt	13,3	15,7	17,0
Barn per grupp i genomsnitt yngre barn	12,3	14,5	15,7
Barn per grupp i genomsnitt äldre barn	14,8	17,7	19,5
Antal barngrupper som saknar legitimerad förskollärare som kontinuerligt undervisar barnen (enligt ovan definitioner)	3	0	0

Tillgång till förskola

Information om nämndens förskolor samt hur man ansöker om plats finns angivet på stadens hemsida start.stockholm. Under året har förskolorna fortsatt att skapat digitala visningsmiljöer av verksamheten då vårdnadshavare inte kunnat göra fysiska besök.

Sedan hösten 2019 har förvaltningen en introduktionsförskola som vänder sig till utrikes födda familjer med barn 0-5 år som inte är inskrivna i förskolan. Verksamheten erbjuder öppen verksamhet, individuella besök och en stor del av arbetet är även förskolevägledning. Vägledningens syfte är bland annat att motivera vårdnadshavare att ansöka om förskoleplats

till sitt barn. Introduktionsförskolan samverkar med både interna aktörer inom förvaltning såsom STIS (Stärkt stöd i tidig samverkan), öppna förskolan Fyren, men även externa aktörer där bland annat barnavårdscentralen och mödravården är viktiga samverkanspartners.

Då det är fortsatt hög inskrivningsgrad, 96,8 %, har förvaltningen i övrigt inte genomfört några särskilda insatser för att öka deltagandet. Förvaltningen har i dagsläget ingen samlad kunskap om orsakerna till ickedeltagande i förskola inom stadsdelsområdet. Det pågår ett arbete på övergripande nivå i syfte att upptäcka vilka barn som inte är inskrivna i förskolan. I en första kartläggning har det framkommit att dessa barn finns främst inom stadsdelsområdena Bagarmossen och Skarpnäcksfältet. En orsak till att barnen inte är inskrivna i förskolan kan vara att deras vårdnadshavare inte känner till att deras barn har rätt till förskola.

Verksamheten har rutiner för och kontaktar de familjer där inskrivna barn inte kommer till förskolan.

Insatser för att stärka barns språkutveckling

Svenska språket och flerspråkighet

Nämndens förskolor har sedan många år ett stödmaterial som beskriver ett ställningstagande i arbetet med hundraspråkighet och integrering av flerspråkighet. Det pågår ett arbete med att ta fram ett nytt stödmaterial utifrån aktuell forskning och evidens inom området.

Förskolorna använder tecken som kommunikationsstöd (TAKK). Tecknen används tillsammans med tal som stöd vid språkutveckling. Det underlättar språkförståelse och lärande men även som komplement till talat språk. Förskolorna använder även bildstöd i det språkutvecklande arbetet tillsammans med barnen.

Det finns forskning som visar att barn som har möjlighet till högläsning och som får samtala om innehållet har ett försprång i språkkunskaper och ordförråd vid skolstart. Inom verksamheterna finns god tillgång till litteratur och inbjudande läsmiljöer. Förskolorna har tillgång till en inläsningstjänst som erbjuder litteratur på 50 olika språk. Kommande år har samtliga förskolor särskilt fokus på barns språkutveckling. Alla förskolor kommer att utveckla barnens läsmiljöer.

Verksamheten fyller i stadens språkartläggning årligen. Uppgifterna samlas in förvaltningsövergripande via nämndens förskolor och sammanställs. Medarbetarna fyller i underlaget under ledning av rektor. Genom inventeringen kan verksamheten på enhetsnivå få syn på eventuella förändringar, och om fler barn med annat modersmål skrivs in i verksamheten. Rektor kan då avgöra behov om eventuella insatser. Språkartläggningen påverkar delvis organisering av verksamheten. Det som i högre grad påverkar är den kartläggning av språkdomäner som genomförs i samband med barnens inskolning. Kartläggning av språkdomäner genomförs tillsammans med barnets vårdnadshavare för att få en bild över barnets språkliga resurser och hur förskolan kan ge stöd.

Verksamheten upplever att det kan vara svårare att upptäcka eventuella språkstörningar hos barn med annat modersmål än svenska. Det kan vara utmanande att avgöra om språkutvecklingen är kopplat till bristfälliga kunskaper i det svenska språket. Det kan vara lättare för en pedagog som talar samma språk som barnet, exempelvis arabiska, att höra om barnet även har språkliga utmaningar i sitt modersmål. Inom enheter med fler barn med annat modersmål organiserar man för att det finns pedagoger som talar samma modersmål som barnet i så hög utsträckning som möjligt.

Nationella minoritetsspråk

När vårdnadshavare ansöker om plats i förskola via stadens hemsida framgår tydligt att oavsett om barnet talar något av de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli eller samiska i hemmet eller inte, så finns särskilda rättigheter. När vårdnadshavare ansöker om plats i förskola kan de ange detta språk som modersmål i ansökan till förskolan.

Förvaltningen har inte på några andra sätt informerat vårdnadshavare om rätten till förstärkt språkstöd i de fem nationella minoritetsspråken, och förskola helt eller till väsentlig del på de tre förvaltningsområdesspråken.

Vid förvaltningens senaste mätning fanns inga vårdnadshavare som angivit meänkieli eller samiska som identitets språk för sitt barn. De barn som önskat förskoleplats inom stadsdelsområdets finska förskola har erbjudits plats.

Förskolans pedagoger strävar efter att tillämpa ett interkulturellt förhållningssätt i arbetet tillsammans med barnen. Verksamheten arbetar med olika språk, fast det kanske inte finns ett barn i gruppen som talar språket för närvarande. Under året har även bokpaket med minoritets språken köpts in och delats ut till nämndens samtliga förskolor.

Insatser för att höja personalens språkliga kompetens

Förvaltningen har på övergripande nivå inte inventerat stadsdelsområdets behov av att höja personalens kompetens i det svenska språket. Förvaltningen har därmed inte heller genomfört några kompetensutvecklande insatser för att höja personalens kompetens i det svenska språket. Det är ett utvecklingsarbete under kommande år.

Det verksamheten dock kan se är att de barnskötare som genomgått vissa kortare barnskötarutbildningar ibland har bristande kunskaper i det svenska språket. Verksamheten kan också se att dessa medarbetare har grundare pedagogiska kunskaper avseende vad krävs för yrket. De medarbetare som eventuellt är i behov av språkligt stöd i det dagliga arbetet får detta genom kollegial stöttning från chefer och kollegor. Förskolans verksamhet är en lärande organisation och förskolans ledning fördelar medarbetarna så att det alltid finns personal som talar god svenska inom respektive avdelning.

Att pedagoger besitter kunskap flera olika språk är berikande för förskolans verksamhet. Alla i arbetslaget (både förskollärare och barnskötare) behöver dock vara väl förtrogna med hela läroplanen och intentionerna med utbildningen i förskolan. Vid rekrytering av nya

medarbetare försöker verksamheten säkerställa att de som anställs har förmåga att kommunicera förskolans mål, arbetssätt samt kommunicera barns utveckling och lärande.

Bedömningsgrunder för tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd

När förskolepersonal uppfattar att ett barn är i behov av stödinsatser kontaktar medarbetaren ansvarig rektor. Pedagogerna gör en pedagogisk kartläggning där man ser över organisation, grupp och individnivå. Vid behov upprättas en handlingsplan och personal får i samband med detta även tillgång till specialpedagogisk handledning via förvaltningens stödenhet. Om personal, handledare och rektor upplever att extra personal är nödvändig för att möta barnets behov görs ansökan om tilläggsbelopp. Efter beslut, av chef för förskolans stödenhet, betalas sedan ett belopp ut till förskolan upp till 12 månader. Därefter sker en utvärdering (tillsammans med handledare med specialpedagogisk kompetens) av insatsen i enlighet med särskild utvärderingsmall. Om behov av insats kvarstår görs en ny ansökan om tilläggsbelopp. Den individuella prövningen säkerställer att enskilda barn får det stöd som det behöver.

Genom de utvärderingar som genomförs ser förvaltningen att de ekonomiska tilläggsbeloppen, tillsammans med handledning, ger barnen utökade möjligheter till utveckling och lärande i förskolan. Förvaltningen kan se att det är särskilt märkbart inför barnens skolstart då flera inte längre är i behov av extra stöd.

Förvaltningen har inga formulerade kriterier på vilka grunder enskilt stöd ska beviljas. Utifrån beskrivningen av barnets stödbehov, hur stödet planeras att utformas samt övriga inkomna underlag görs en samlad bedömning av det individuella barnets behov av stöd. Denna bedömning ligger till grund för beslut om tilläggsbelopp.

Det finns för närvarande två fastställda beloppsnivåer, 100 000 kr/år och 300 000 kr/år. Detta ses över för att på ett bättre sätt anpassas till barnets och verksamhetens behov.

Förbättringar i personalens arbetssituation

I förvaltningens övergripande handlingsplan har ett av målen varit att alla chefer inom förskolan upplever att de har möjlighet att utöva ett närvarande ledarskap.

Förvaltningen har sett goda resultat i året medarbetarundersökningen trots pandemin. Under året har det var låg personalomsättning avseende förskolans personal och förvaltningens analys är att pandemin kan vara bidragande till den minskade rörligheten. Förvaltningen ser att det är en utmaning att göra en djupare analys avseende personalens sjukfrånvaro under året på grund av pandemin.

De strukturella förutsättningarna inom förskolan har ändrats på grund av minskat barnunderlag. Då det sker minskning av barn inom stadsdelsområdet kan detta komma att påverka organisation och strukturella förutsättningar inom verksamheten.

Övriga utvecklingsområden i stadsdelsnämndsområdet

Övergripande utvecklingsområde som bedöms vara särskilt viktiga för verksamhetsutveckling inom nämndens förskolor, utöver ovan områden, är att anpassa organisation efter det vikande barnunderlaget. Swecos befolkningsprognoser samt förvaltningens egna beräkningar visar att barnantalet i stadsdelen minskar. Med minskat barnunderlag följer att de ekonomiska resurserna minskar. Förvaltningen behöver därför göra en översyn av hur lokalerna används. Detta för att säkerställa att så hög andel som möjligt av förskoleschablonen går ut till verksamheten. Detta ställer krav på ett effektivt lokalutnyttjande och kan påverka de strukturella förutsättningarna.

Förslag till kommunfullmäktige 2021

1. Strategier för kompetensutveckling i svenska språket

Det finns forskning som visar att personalens kompetens är en av de viktigaste faktorerna för förskolans kvalitet. För att kunna undervisa och utbilda barnen i förskolan behöver personalen ha goda kunskaper i det svenska språket, i såväl tal som skrift. Förvaltningen föreslår att utveckla stadsgemensamma strategier för att kompetensutveckla befintlig personal i svenska. Kompetensutvecklingsinsatsen bör ha en stark utgångspunkt från förskolans styrdokument.